

Virksomhet: _____

Unntatt fra offentlighet, jf. offl. § 13

**VEDTAK OM HELSEHJELP TIL PERSON UTEN
SAMTYKKEKOMPETANSE SOM MOTSETTER SEG HELSEHJELPEN
Pasientrettighetsloven § 4 A-5**

Se veiledning for utfylling av vedtaksskjemaet på sidene 4-6

1. HVEM TILTAKET GJELDER

etternavn, fornavn	fødselsdato
bostedsadresse	telefon

2. AVGJØRELSE OM AT PASIENTEN MANGLER SAMTYKKEKOMPETANSE

Jf. § 4 A-2 første ledd, jf. § 4-3 fjerde ledd

avgjørelse fattet av	tidspunkt

**3. REDEGJØRELSE FOR NÅR OG HVORDAN PASIENTENS MOTSTAND MOT
HELSEHJELP KOMMER TIL UTTRYKK**

Jf. 4 A-2 første ledd

--

4. BESKRIVELSE AV PASIENTENS NÅVÆRENDE HELSETILSTAND

--

5. VILKÅR SOM VURDERES OPPFYLT

Jf. § 4 A-3 annet ledd bokstav a

Unnlatelse av å gi helsehjelp kan føre til vesentlig helseskade	Begrunnelse:
---	--------------

Jf. § 4 A-3 annet ledd, bokstav b

Helsehjelpen anses nødvendig	Begrunnelse:
------------------------------	--------------

Jf. § 4 A-3 annet ledd, bokstav c

Gjennomføringstiltaket står i forhold til helsehjelpen	Begrunnelse:
--	--------------

Jf. § 4 A-3 tredje ledd

Helhetsvurdering:

**6. BESKRIVELSE AV TILLITSKAPENDE TILTAK SOM HAR VÆRT FORSØKT
FOR Å GJENNOMFØRE HELSEHJELPEN UTEN TVANG**

Jf. § 4 A-3 første ledd

--

**7. BEGRUNNELSE FOR HVORFOR TILLITSKAPENDE TILTAK EVENTUELT
IKKE HAR VÆRT FORSØKT**

Jf. § 4 A-3 første ledd

--

8. BESKRIVELSE AV TVANGSTILTAKET SOM SKAL BENYTTES

Jf. § 4 A-4

	Kryss av	Frekvens/hyppighet
a. Innleggelse i helseinstitusjon		
b. Tilbakeholdelse i helseinstitusjon		
c. Bevegelseshindrende tiltak		
d. Bruk av reseptbelagte legemidler		
e. Inngrep i kroppen		
f. Varslingssystemer		
g. Annet		

Nærmere beskrivelse av tiltaket

9. VED ALVORLIG INNGREP: VURDERING FRA ANNET KVALIFISERT HELSEPERSONELL

Jf. § 4 A-5 annet ledd

--	--

navn

stilling

10. TIDSRAMME FOR TILTAKET

Jf. § 4 A-5 første ledd, siste setning

Startdato for tiltaket:		Sluttdato for tiltaket:	
-------------------------	--	-------------------------	--

11. HVA HAR PASIENTENS NÆRMESTE PÅRØRENDE OPPLYST OM HVA PASIENTEN VILLE HA ØNSKET?

Jf. § 4 A-5 fjerde ledd

--

12. ANSVARLIG FOR HELSEHJELPEN

Jf. § 4 A-5 første ledd

--	--	--

navn

stilling

telefon

13. UNDERRETNING OM OG KOPI AV VEDTAK SENDES TIL:

Jf. § 4 A-6

Pasientens nærmeste pårørende	
-------------------------------	--

navn

Overordnet faglig ansvarlig	
-----------------------------	--

navn

Helsetilsynet i fylket	
------------------------	--

fylke

Vedtaket er fattet:

Dato: _____ **Sted:** _____

_____
Ansvarlig for helsehjelpen

Dette vedtaket kan påklages av pasienten eller pasientens nærmeste pårørende. Klagefristen er 3 uker fra vedkommende fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Klagen rettes til

helsetilsynet i fylket, men sendes til virksomheten som har fattet vedtaket (kommunen, helseforetaket etc.). Part i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter, for så vidt ikke annet følger av lov.

Dersom vedtaket endres til gunst for parten, skal vedkommende tilkjennes dekning for vesentlige sakskostnader som har vært nødvendige for å endre vedtaket, med mindre endringen skyldes partens eget forhold eller forhold utenfor partens og forvaltningens kontroll, eller andre særlige forhold taler mot det.

VEDLEGG

Nr.:	Innhold:	Fra:	Dato:
1			
2			
3			
....			

VEILEDNING I UTFYLLING AV SKJEMA FOR VEDTAK OM HELSEHJELP TIL PERSON UTEN SAMTYKKEKOMPETANSE SOM MOTSETTER SEG HELSEHJELPEN

Pasientrettighetsloven § 4 A-5

Pasientrettighetsloven kapittel 4 A gir under nærmere bestemte vilkår helsepersonell adgang til å yte helsehjelp til en person uten samtykkekompetanse som motsetter seg helsehjelpen. Slik helsehjelp kan først ytes når det er fattet vedtak om dette. Vedtaket treffes av den som har det faglige ansvaret helsehjelpen, jf. 4 A-5 første ledd.

Skjemaet oppfyller lovens krav til hva vedtaket skal inneholde, herunder hva vedtaket går ut på, hvilke faktiske forhold og vurderinger som ligger til grunn for vedtaket, samt klagemulighet med mer. Det anbefales derfor at helsetjenestene tar skjemaet i bruk.

Skjemaet med veiledning kan lastes ned fra internettadressen www.helsedirektoratet.no

For utdypende veiledning vises til rundskriv IS-10/2008 Lov om pasientrettigheter kapittel 4 A.

Vedrørende utfylling av skjemaet

Mest mulig informasjon bør skrives inn i rubrikkene, men for enkelte av rubrikkene vil det være aktuelt å bruke vedlegg. Det gjelder for eksempel dokumentasjon på at det er fattet avgjørelse om at pasienten mangler samtykkekompetanse, jf. pasientrettighetsloven § 4-3. Bruk da rubrikken til å henvise til vedleggslisten bakerst i vedtaksskjemaet.

Skjemaet kan brukes aktivt, dvs. at rubrikkene kan utvides etter behov. Det anbefales derfor å fylle ut skjemaet elektronisk.

Rubrikk 1

Her opplyses hvem vedtaket gjelder, fødselsdato og adresse.

Rubrikk 2

Bestemmelsene i pasientrettighetsloven kapittel 4 A gjelder bare pasienter som mangler samtykkekompetanse, jf. § 4 A-2 første ledd. Avgjørelse om at en pasient mangler samtykkekompetanse skal være skriftlig og begrunnet. I rubrikken opplyses hvem som har fattet avgjørelse om at pasienten mangler samtykkekompetanse og når dette ble gjort. Kopi av journalnotat som dokumenterer avgjørelsen bør legges ved dette vedtaket.

Rubrikk 3

Videre gjelder reglene i pasientrettighetsloven kapittel 4 A bare personer som motsetter seg helsehjelpen, jf. § 4 A-2 første ledd. Det skal redegjøres for når og hvordan pasienten har motsatt seg tilbudet om helsehjelp.

Rubrikk 4

I denne rubrikken beskrives pasientens nåværende helsetilstand. Beskrivelsen skal gi et helhetsbilde av de forholdene som har betydning for den tvungne helsehjelpen som vedtas.

Rubrikk 5

I denne rubrikken gis en beskrivelse av hvorfor vilkårene i pasientrettighetsloven § 4 A-3 annet ledd anses oppfylt.

For det første må det gis en beskrivelse av hvilken helseskade som forventes å ville oppstå hvis helsehjelpen unnlates, og det må gis en begrunnelse for hvorfor denne anse som vesentlig. Dernest må det gis en beskrivelse av hvilken helsehjelp som etter en faglig vurdering anses som nødvendig for å forhindre helseskaden, og hvor denne skal finne sted. Videre må det foretas en vurdering av om denne tvungne helsehjelpen står i forhold til behovet for helsehjelp, og gis en begrunnelse for dette.

Til slutt foretas en helhetsvurdering, der det blant annet ses hen til graden av motstand fra pasienten og hvorvidt pasienten kan forventes å gjenvinne samtykkekompetansen i nær fremtid.

Rubrikk 6

I denne rubrikken beskrives hvilke tillitskapende tiltak som har vært forsøkt før det iverksettes tvungen helsehjelp, jf. pasientrettighetsloven § 4 A-3 første ledd.

Før det kan ytes helsehjelp til en pasient uten samtykkekompetanse som motsetter seg helsehjelpen, skal helsepersonellet forsøke med tillitskapende tiltak. Dette innebærer at helsepersonell skal forsøke å legge til rette for helsehjelpen uten å bruke tvang.

Rubrikk 7

Tillitskapende tiltak kan bare unnlates dersom det er åpenbart formålsløst å forsøke dette, jf. pasientrettighetsloven § 4 A-3 første ledd. Det skal i så fall gis en begrunnelse for dette i rubrikken.

Rubrikk 8

I første rubrikk skal det krysses av for type tvangstiltak som anvendes og tiltakets hyppighet skal oppgis (løpende, daglig etc.). Avkrysning for punktene a – e indikerer at tiltaket er et alvorlig inngrep, der ansvarlig for helsehjelpen skal søke råd hos annet kvalifisert helsepersonell før vedtaket treffes, se neste rubrikk.

I andre rubrikk gis en nærmere beskrivelse av tiltakets innhold.

Rubrikk 9

Visse tiltak for å gjennomføre helsehjelpen, anses som alvorlige inngrep, jf. § 4 A-5 annet ledd. Dersom helsehjelpen innebærer et alvorlig inngrep skal den som er ansvarlig for helsehjelpen søke samråd med annet kvalifisert helsepersonell før vedtak om tvungen helsehjelp fattes. Hvem man har samrådd seg med og hva denne/disse har uttalt, skal det opplyses om i denne rubrikken.

Rubrikk 10

Vedtak kan bare treffes for inntil ett år av gangen, jf. § 4 A-5 første ledd.

Dersom vedtak om helsehjelp ikke blir påklaget og varer utover tre måneder, skal helsetilsynet i fylket etter eget tiltak vurdere om det fortsatt er behov for helsehjelpen.

Rubrikk 11

Der det er mulig skal det skal innhentes informasjon fra pasientens nærmeste pårørende før vedtak treffes om hva pasienten ville ha ønsket, jf. § 4 A-5 siste ledd.

I denne rubrikken opplyses hvem helsepersonell har kontaktet for informasjon, og hva disse har opplyst. Dersom det ikke er innhentet informasjon, opplyses det om årsaken til dette.

Rubrikk 12

Det er helsepersonell som er ansvarlig for helsehjelpen som skal treffe vedtak etter § 4 A-5. Det er som oftest en lege eller tannlege som er ansvarlig for helsehjelpen. Det kan likevel ikke utelukkes at også annet helsepersonell kan være ansvarlig for helsehjelpen. Det kan blant annet være tilfellet der sykepleier eller hjelpepleier er ansvarlig for pleie- og omsorgstjenester. Hvem som skal regnes som kvalifisert, må vurderes i det enkelte tilfelle.

Kompetanse til å fatte vedtak om tvungen helsehjelp kan ikke legges til den som kun har en administrativ funksjon i virksomheten.

Rubrikk 13

Pasientens nærmeste pårørende skal underrettes om tiltaket snarest mulig. Overordnet faglig ansvarlig skal ha kopi av underretningen. Kopi av vedtaket skal sendes til helsetilsynet i fylket.